



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

7. september 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – transport – forordning (EF) nr. 261/2004 – artikel 7, stk. 1 – fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser – flyvning, som omfatter flere delstrækninger – begrebet »distancen««

I sag C-559/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Amtsgericht Hamburg (byretten i Hamburg, Tyskland) ved afgørelse af 4. oktober 2016, indgået til Domstolen den 4. november 2016, i sagen:

Birgit Bossen,

Anja Bossen,

Gudula Gräßmann

mod

Brussels Airlines SA/NV

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras, og dommerne J. Malenovský (refererende dommer) og M. Safjan,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Birgit Bossen, Anja Bossen og Gudula Gräßmann ved Rechtsanwältin F. Puschkarski,
- Brussels Airlines SA/NV ved Rechtsanwalt D. Smielick,
- den franske regering ved D. Colas, E. de Moustier og M-L. Kitamura, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Garofoli,
- Europa-Kommissionen ved W. Mölls og N. Yerrell, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i en tvist mellem, på den ene side, Birgit Bossen, Anja Bossen og Gudula Gräßmann og, på den anden side, Brussels Airlines SA/NV angående størrelsen af den kompensation, som de har ret til som følge af den lange forsinkelse, som opstod på et af dette flyselskabs flyvninger.

Retsforskrifter

- 3 Artikel 2, litra h), i forordning nr. 261/2004, med overskriften »Definitioner«, bestemmer:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

- h) »endeligt bestemmelsessted«: det bestemmelsessted, der er anført på den billet, der fremvises ved indcheckningskranken eller, ved direkte tilsluttede flyforbindelser, bestemmelsesstedet for den sidste flyvning; alternative tilsluttede flyforbindelser, der er til rådighed, tages ikke i betragtning hvis det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt overholdes«.

- 4 Denne forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), har følgende ordlyd:

»1. Hvis en flyafgang aflyses, skal berørte passagerer:

[...]

- c) have ret til kompensation fra det transporterende luftfartsselskab i overensstemmelse med artikel 7, medmindre
 - i) de får meddelelse om aflysningen mindst to uger før det planlagte afgangstidspunkt, eller
 - ii) de får meddelelse om aflysningen mellem to uger og syv dage før det planlagte afgangstidspunkt og får tilbudt en omlægning af rejsen, så de kan afrejse højst to timer før det planlagte afgangstidspunkt og ankomme til det endelige bestemmelsessted senest fire timer efter det planlagte ankomsttidspunkt, eller

iii) de får meddelelse om aflysningen mindre end syv dage før det planlagte afgangstidspunkt og får tilbudt en omlægning af rejsen, så de kan afrejse højst en time før det planlagte afgangstidspunkt og ankomme til det endelige bestemmelsessted senest to timer efter det planlagte ankomsttidspunkt.«

5 Nævnte forordnings artikel 6 er affattet således:

»Forsinkelser

1. Hvis et transporterende luftfartsselskab med rimelighed forventer, at en flyafgang bliver forsinket ud over tidspunktet for den planlagte afgang

- a) med to timer eller mere for alle flyvninger på 1 500 km eller mindre eller
- b) med tre timer eller mere for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 km og 3 500 km eller
- c) med fire timer eller mere for alle flyvninger, som ikke falder ind under a) eller b),

tilbyder det transporterende luftfartsselskab passagererne

- i) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra a), og artikel 9, stk. 2
- ii) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra b) og c), når det nye afgangstidspunkt med rimelighed kan forventes at være senest dagen efter det planlagte afgangstidspunkt
- iii) den bistand, der er specificeret i artikel 8, stk. 1, litra a), når forsinkelsen er på mindst fem timer.

2. Bistand skal under alle omstændigheder tilbydes inden for de tidsfrister, der er anført ovenfor i forbindelse med hver enkelt afstandskategori.«

6 I forordningens artikel 7 bestemmes:

»Kompensationsret

1. Når der henvises til denne artikel, modtager passageren en fast compensation som følger:

- a) 250 EUR for alle flyvninger på højst 1 500 km
- b) 400 EUR for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 og 3 500 km
- c) 600 EUR for alle flyvninger, der ikke falder ind under a) eller b).

Ved fastsættelse af distancen er grundlaget det sidste bestemmelsessted, hvor boardingafvisning eller aflysning forsinker passagerens ankomst efter det planmæssige ankomsttidspunkt. [...]

4. De i stk. 1 og 2 nævnte afstande måles efter storcirkelmetoden.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 7 Sagsøgerne reserverede en transport hos Brussels Airlines fra Rom (Italien) til Hamburg (Tyskland), med en tilsluttet flyforbindelse i Bruxelles (Belgien). Flyet fra Rom til Bruxelles skulle afgang kl. 10:25 med ankomst kl. 12:40, og flyet fra Bruxelles til Hamburg skulle afgang kl. 13:35 og ankomme kl. 14:45.
- 8 Flyet fra Rom til Bruxelles blev forsinket. Flyet landede først i Bruxelles kl. 13:22, og sagsøgerne kunne ikke nå deres tilsluttede flyforbindelse.
- 9 De blev derefter transporteret til Hamburg med det næste fly, som ankom kl. 18:35, dvs. med en forsinkelse på 3 timer og 50 minutter i forhold til det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt.
- 10 Distancen mellem Rom og Hamburg er ifølge storcirkelmetoden på 1 326 km. Distancen mellem Rom og Bruxelles er på 1 173 km, og distancen mellem Bruxelles og Hamburg er på 483 km, dvs. en samlet distance for disse to kumulerede flyvninger på 1 656 km.
- 11 Sagsøgerne anlagde sag ved Amtsgericht Hamburg (byretten i Hamburg, Tyskland) med påstand om hver især at blive tilkendt en kompensation på 400 EUR i henhold til artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004.
- 12 Den forelæggende ret har oplyst, at det er ubestridt, at sagsøgerne har ret til en kompensation som følge af den lange forsinkelse, der opstod, og Brussels Airlines har desuden allerede udbetalt 250 EUR til hver af dem i denne forbindelse.
- 13 Sagsøgerne har nu nedlagt påstand om et supplerende beløb på 150 EUR til hver, eftersom beregningen af distancen ifølge disse skal omfatte de to delstrækninger, således at distancen er på mere end 1 500 km, og ikke storcirkelafstanden mellem Rom og Hamburg.
- 14 På denne baggrund har Amtsgericht Hamburg (byretten i Hamburg) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 7, stk. 1, andet punktum, i forordning (EF) nr. 261/2004 fortolkes således, at begrebet »distancen« alene omfatter den direkte distance mellem afgangsstedet og det sidste bestemmelsessted, beregnet efter storcirkelmetoden, uanset den faktisk tilbagelagte flyverute?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 15 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at begrebet »distancen« i tilfælde af flyvninger med tilsluttede flyforbindelser alene omfatter distancen mellem det første afgangssted og det endelige bestemmelsessted, beregnet efter storcirkelmetoden, uanset den faktisk tilbagelagte flyverutes længde.
- 16 Indledningsvis konstateres, at det er ubestridt, at sagsøgerne i hovedsagen ved ankomsten til deres endelige bestemmelsessted havde været udsat for en forsinkelse, som giver dem ret til kompensation. Denne sag omhandler derfor udelukkende spørgsmålet om fastsættelsen af denne kompensations størrelse ifølge de i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 opstillede betingelser.
- 17 Indledningsvis bemærkes, at det bl.a. fremgår af ordlyden af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004, at når der henvises til denne artikel, modtager passageren en kompensation, hvis størrelse varierer fra 250 EUR til 600 EUR alt efter distancen af de pågældende flyvninger, henset til den pågældende passagers sidste bestemmelsessted, og idet det gælder, at denne distance i overensstemmelse med denne forordnings artikel 7, stk. 4, skal beregnes efter storcirkelmetoden.

- 18 Det bemærkes i denne forbindelse, at mens artikel 5 i forordning nr. 261/2004 vedrørende aflysning henviser til nævnte forordnings artikel 7, er dette derimod ikke tilfældet for samme forordnings artikel 6 vedrørende forsinkelser.
- 19 Domstolen har imidlertid fastslået, at enhver EU-retsakt skal fortolkes i overensstemmelse med hele den primære ret, herunder ligebehandlingsprincippet, som kræver, at ensartede forhold ikke må behandles forskelligt, og at forskellige forhold ikke må behandles ensartet, medmindre en sådan forskellig behandling er objektivt begrundet (jf. i denne retning dom af 23.10.2012, Nelson m.fl., C-581/10 og C-629/10, EU:C:2012:657, præmis 33).
- 20 Domstolen har dog fastslået, at passagerer på flyafgange, der er forsinkede tre timer eller mere, og passagerer på flyafgange, der aflyses, og som får omlagt rejsen på betingelser, som ikke overholder de frister, der er fastsat i artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), i forordning nr. 261/2004, skal anses for at være i sammenlignelige situationer, for så vidt som de er udsat for samme gener, som danner grundlag for deres kompensation (jf. i denne retning dom af 23.10.2012, Nelson m.fl., C-581/10 og C-629/10, EU:C:2012:657, præmis 34).
- 21 Det følger heraf, at forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at passagerer på flyafgange, der er forsinkede tre timer og mere, skal have den samme kompensation som passagerer på aflyste flyafgange, som får omlagt rejsen på betingelser, som ikke overholder de frister, der er fastsat i artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), i forordning nr. 261/2004 (dom af 23.10.2012, Nelson m.fl., C-581/10 og C-629/10, EU:C:2012:657, præmis 38).
- 22 Denne retspraksis skal forstås således, at det kræves, at de to kategorier af passagerer, der er nævnt i førnævnte præmis, behandles ens ikke kun hvad angår selve stiftelsen af retten til kompensation, men ligeledes for så vidt angår størrelsen af en sådan kompensation.
- 23 Det er således i lyset af dette krav, at artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004, samt artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), i denne forordning skal fortolkes.
- 24 Som det imidlertid følger af selve ordlyden af disse bestemmelser, fastsætter de en ret til kompensation til passagerer uden sondring mellem, om de når frem til deres endelige bestemmelsessted ved hjælp af en direkte flyvning eller en flyvning med tilsluttede flyforbindelser.
- 25 Det samme bør gælde hvad angår beregningen af størrelsen af en sådan kompensation.
- 26 Valget mellem og rækkevidden af de forskellige foranstaltninger, som EU-lovgiver har valgt i forordning nr. 261/2004, varierer nemlig i forhold til størrelsen af den skade, passagererne har lidt (jf. i denne retning dom af 10.1.2006, IATA og ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, præmis 85). De forskellige kategorier af kompensationsstørrelser, som passagererne har ret til, skal følgelig anses for at afspejle forskellighederne i omfanget af de gener, som de pågældende passagerer lider i de tilfælde, der er fastsat i artikel 7, stk. 1, litra a)-c), i forordning nr. 261/2004.
- 27 I denne forbindelse har Domstolen allerede præciseret, at det, som begrunder kompensation til de passagerer, der henhører under denne forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), er, at de som følge af aflysningen in extremis af deres flyvning praktisk talt er frataget muligheden for frit at reorganisere deres transport. Hvis de følgelig af den ene eller den anden grund er nødsaget til at nå frem til deres endelige rejsemål på et bestemt tidspunkt, kan de på ingen måde undgå det tab af tid, som den nye situation medfører, i forhold til hvilken de ikke har noget manøvrerum (dom af 23.10.2012, Nelson m.fl., C-581/10 og C-629/10, EU:C:2012:657, præmis 35).
- 28 Henset til karakteren af de således lidte gener forværrer den omstændighed, at visse passagerer, der henhører under artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), i forordning nr. 261/2004 ikke når frem til deres endelige bestemmelsessted ved en direkte flyvning, men derimod ved en flyvning med tilsluttede

flyforbindelser, som medfører en faktisk forøgelse af den distance, der tilbagelægges i dette sidstnævnte tilfælde, ikke i sig selv omfanget af sådanne gener i forhold til generne for passagererne på en direkte flyvning.

- 29 Der skal derfor ved fastlæggelsen af kompensationens størrelse kun tages hensyn til distancen mellem det første afgangssted og det endelige bestemmelsessted, idet der skal bortses fra eventuelle flyvninger med tilsluttede flyforbindelser.
- 30 Således som det krav, der er nævnt i denne doms præmis 21, indebærer, skal der dernæst vælges samme beregningsmetode for så vidt angår passagerer på flyvninger, der er forsinket tre timer og mere.
- 31 Domstolen har nærmere bestemt præciseret, at grundlaget for deres kompensation er de gener, som består i at have lidt et tidstab, der er lig med eller mere end tre timer i forhold til den oprindelige planlægning af deres transport, således som konstateret, herunder i tilfælde af flyvninger med tilsluttede flyforbindelser, ved ankomsten til deres endelige bestemmelsessted (jf. i denne retning dom af 26.2.2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, præmis 35).
- 32 Henset til karakteren af de således lidte gener har eventuelle forskelle i den distance, der rent faktisk er tilbagelagt, ikke i sig selv nogen indvirkning på omfanget af sådanne gener.
- 33 Det følger af ovenstående betragtninger, at artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at begrebet »distancen« i tilfælde af flyvninger med tilsluttede flyforbindelser alene omfatter distance mellem det første afgangssted og det endelige bestemmelsessted, beregnet efter storcirkelmetoden, uanset den faktisk tilbagelagte flyverutes længde.

Sagsomkostninger

- 34 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 7, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 skal fortolkes således, at begrebet »distancen« i tilfælde af flyvninger med tilsluttede flyforbindelser alene omfatter distancen mellem det første afgangssted og det endelige bestemmelsessted, beregnet efter storcirkelmetoden, uanset den faktisk tilbagelagte flyverutes længde.

Underskrifter